

A Könyvtári Intézet beszámolója 2010.évi teljesítményéről

Az Intézet 2010-ben is kiadta a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros című országos szakmai lapjának 12 számát.

Kiadta a „Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer. A könyvtári önértékelés szakmai szempontjai” c. kötetet, a könyvtárak minőségértékelési tevékenységének támogatására.

Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztály

Kiemelt feladatok

- Az osztály megvalósította és koordinálta a TÁMOP 3.2.4 pályázatban vállalt feladatait (ismertetését lásd külön, az OSZK TÁMOP tevékenységének bemutatásánál).
- A 2008-2013 közötti könyvtári stratégia monitoring rendszerének kidolgozása. A stratégia monitoring elkészítéséhez a szükséges terveket és vizsgálati szempontokat elkészítettük. A könyvtári trendek utolsó öt évének statisztikai elemzése elkészült.
- A TIOP, TÁMOP pályázatokban nyertes könyvtárak támogatása, koordinációja.
- A nemzetiségi könyvtári ellátás működési struktúrájának áttekintése. A kisebbségi ombudsman által készített „kisebbségek kulturális ellátása” című munkaanyag könyvtári megállapításaihoz két anyagot készítettünk.

Alapfeladatok

- Kiemelt figyelmet fordítottunk a Kistérségi Könyvtári Ellátás helyzetére. Folyamatos adatbázist építünk a KSZR könyvtárakról. Szakirodalmi szemlék, háttéranyagok, elemzések készítésével segítjük a kistérségek munkáját.
- Követtük a KSZR keretben működő könyvtárak, könyvtári szolgáltatóhelyek közösségi szerepének alakulását.
- Ebben az évben is végeztük a könyvtári minőségfejlesztés és minőségbiztosítás meghonosításával és széles körű elterjesztésével kapcsolatos feladatokat, működtetjük a szükséges munkabizottságokat. Elkészült a Minősített Könyvtár, valamint a Könyvtári Minőségi díj adományozásával kapcsolatos jogszabály. Az eljárással kapcsolatos koordináció a Könyvtári Intézet feladata lesz.
- Feldolgoztuk és elemeztük a minisztérium által átadott előző évi szakfelügyeleti jelentéseket, az adatokat beépítettük a szakfelügyeleti adatbázisba; trendeket, javaslatokat fogalmaztunk meg.
- Idén is elláttuk a Nyilvános Könyvtári Jegyzék vezetésével kapcsolatos, jogszabályban előírt feladatokat
- nyilvántartottuk és szerveztük a könyvtárak érdekeltségnövelő támogatásának lebonyolításával kapcsolatos teendőket;

- az adatszolgáltató könyvtárak éves statisztikai adataiból összerendezett és kontrollált formában teljes (T) és válogatott (V) verziót készítettünk és tettünk közzé a honlapunkon az első félév végéig. Az év második felében elvégeztük az adatok elemzését, a trendek megállapítását, publikáltuk a 2009. évi könyvtári teljesítménymutatókat.
- Elkészítettük és a honlapunkon közzétettük a hazai és nemzetközi közkönyvtárak összehasonlító statisztikai adatainak feldolgozását.
- Elkészítettük a magyarországi könyvtárak és iskolai könyvtárak statisztikai 1998-2009 adatait együtt megmutató adatbázist, a honlapon hozzáférhető.

További elemzések is készültek a statisztikai adatokból, amelyek a honlapon hozzáférhetőek: Országos helyzetkép a községi könyvtárakról, 2009., Néhány 2009-es adatról (Az adatok megbízhatóságáról.), A települési könyvtárak helyzetéről (Kísérlet normatívák alapján történő értékelésre.)

- Jogszabályok előkészítéséhez szükséges felméréseket, döntés-előkészítő anyagokat készítettünk: Márai programhoz táblázatok készítése, WIPO szerzői jogi kérdőív kitöltése, Észrevételek az ombudsmani jelentéshez , PLR táblázat készítése az Írószövetségnek .
- Szolgáltatási-tanácsadási tevékenységünk keretében tovább építettük, frissítettük adatbázisainkat (Gyerekirodalmi adatbázis, Határon túli könyvkiadók adatai, Hungarológiai kézikönyvtár jegyzéke, Könyvtári főlőspéldány jegyzékek, Könyvtárak fogyatékosággal élőknek, Könyvtári Minerva, On-line bibliográfiák és bibliográfiai adatbázisok, helyismereti adatbázisok, Bibliográfiákat számba vevő intézeti web-oldal, Tankönyvek, tankönyvkiadók)

Oktatási és Humán erőforrás-fejlesztési Osztály

gondozta és működtette az intézeti honlapot:

- a Könyvtári Intézet távoktatási felületén: az adatbázis és a felület megújítása, új tanfolyami felületek kialakítása; frissítések feltöltése, portál-adminisztráció;
- az Intézeti Irrattár elektronikus felületének kialakítása;
- terv kidolgozása az e107 rendszerről Drupal-ra váltás érdekében az OSZK Informatikai Igazgatóságával egyeztetve

közreműködött az Országos Dokumentum-ellátó Rendszerre vonatkozó feladatokban:

- a témáról friss információkat adtunk közre elektronikus úton, honlapunk ODR-oldalán (<http://www.ki.oszk.hu/107/page.php?49>);

figyelemmel kísérte az ágazati minisztérium által országosan biztosított külföldi könyvtári adatbázis-szolgáltatás (EBSCO) használati adatait, budapesti és vidéki helyszínek bevonásával tréningeket szervezett a szolgáltatás megismertetésére

építette és fejlesztette a Köztauruszt:

- megválaszolta a Könyvtári Intézet karbantartó felületére érkező deszkriptor- és nemdeszkriptor-javaslatokat, beépítette azokat a Köztaurusz állományába;
- önállóan kezelte az Amicus katalógizáló modul 6XX mezőcsoportjába kerülő új lexikai egységeket (hetente érkező növekményjegyzékek), állandó kapcsolattartással az OSZK feldolgozó munkakörben dolgozó kollégáival;

- gondozta, és a honlapon közzétette a Köztaurusz és a Geotaurusz állományait, tisztázta azok ETO-mutatószavait;
- megválaszolta a Relex frissített verziójára vonatkozó technikai kérdéseket.

Az osztály a minisztérium megbízásából:

- folyamatosan figyelte és szükség esetén véleményezte a képzéssel kapcsolatosan megjelenő OKM-, NEFMI- és SZMM – rendelet tervezeteket, havonta összesített jogszabálylistát készített a vonatkozó közlönyök (Magyar Közlöny, Oktatási és Kulturális közlöny, Szociális és Munkaügyi Közlöny) alapján, frissítette az OSZK módosított SZMSZ-ének jogszabály-jegyzékét;
- részt vett a kulturális szakértői (19/2010.), a munkakörökre vonatkozó (150/1992.) és a képesítési (2/1993.) rendelet módosításának elkészítésében;
- kidolgozta a könyvtáros életpálya-modell első változatát;
- reprezentatív felmérést készített a gyakornoki státusz könyvtári alkalmazásáról;
- folyamatosan biztosította az ingyenes múzeumi belépésre jogosító igazolások koordinációját (új igénylések, eltulajdonított igazolások pótlása, lejárt igazolások visszavétele stb.);

Az osztály az akkreditált intézményi címnek megfelelően:

- képzési tanácsadást folytatott (337 alkalom);
- képzési tevékenységével kapcsolatban
 - előadásokat tartott, tanulmányokat írt,
- tankönyvekkel, oktatási segédanyagokkal látta el a hazai és határon túli képzőhelyeket
- fejlesztette, megújította jelenlegi akkreditált továbbképzési programjait és a hétéves továbbképzésben felmerülő igények alapján új programokat dolgozott ki, és állított össze

Az osztály rendszeres képzési tevékenysége során

- az emelt szintű, moduláris rendszerű segédkönyvtáros OKJ-képzésre alapozva folytatta az iskolarendszeren kívüli képzőhelyek munkájának összehangolását;
- elkészítette, és novemberben közzétette 2011. évi éves képzési tervét (<http://www.ki.oszk.hu/107/request.php?596>);
- OKJ-s szakképzést és akkreditált továbbképzési programokon alapuló tanfolyamokat indított, és működtetett [3 OKJ-s képzés, 34 akkreditált tanfolyam, 462 résztvevő – ld. a beszámoló végén mellékelt táblázatot], a képzéseken oktatói és tanfolyamszervezői feladatokat vállalt;
- lebonyolította az Országos Igazságszolgáltatási Tanács, az Eszterházy Károly Főiskola és az OSZK Könyvtári Intézet közös 30 órás távoktatási képzésének távoktatási felületen történő vizsgáztatását az ÁROP-program befejezéseként;
- elkészítette, és a NSZFI elektronikus felületén keresztül benyújtotta valamennyi tanfolyama kötelező OSAP-statisztikáját;

Az osztály folytatta szolgáltató és tanácsadó tevékenységét, működtette ehhez kapcsolódó elektronikus szolgáltatásait;

Az osztály segítette a határon túli magyar könyvtárak munkáját:

- közreműködött a 2010. évi Új tudás – műveltség mindenkinek pályázat megvalósításában:

A könyvtárosképző és továbbképző központtá alakulás folyamán az OSZK-val együttműködve érvényesítettük a segédkönyvtáros OKJ-s vizsgaszervezési jogunkat, továbbfejlesztette a vizsgaszervezés rendszerét.

Továbbfejlesztette a tanfolyami adminisztráció adatbázis alapú rendszerét.

Folytatta az OKJ-s segédkönyvtáros képzés országos szakfelügyeleti rendszerének kialakítását.

OKJ-s képzések és akkreditált továbbképzési programok 2010-ben

<i>Tanfolyam neve</i>	<i>Lezajlott alkalmak száma és résztvevői létszám</i>	<i>TÁMOP- os résztvevők száma</i>
Emelt szintű könyv- és papírestaurátor képzés 6 félév 1100 óra, OKJ 54 84 2501	2008. szeptemberétől: 9 fő	---
Emelt szintű segédkönyvtáros képzés könyvtári asszisztens rész-szakképesítéssel : 2 félév 450 óra, OKJ 54 322 01 0000 00 00	2 évfolyam: 30 + 32	1 + 7
Angol szaknyelvi tanfolyam könyvtárosok részére : 60 óra 6x1 nap PLM 123	2 alkalom: 13 + 17	8 + 14
Angol szaknyelvi tanfolyam könyvtárosok részére (szegedi helyszín) : 60 óra 6x1 nap PLM 123	1 alkalom: 9	---
Báb-, dráma- és médiapedagógia könyvtárosoknak : 60 óra 2x4 nap PLM 99	1 alkalom: 24	17
Csapatépítés a könyvtárban : 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLM 98	1 alkalom: 14	---
Digitalizálás, digitális dokumentumok közzététele az interneten : 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLM 105	2 alkalom: 16 + 17	16 + 15
A fejlesztő biblioterápia alkalmazásának lehetőségei a gyerekkönyvtári munkában : 60 óra 2 x3 + 1 x 2nap PLB 0240	1 alkalom: 14	12
Irodalmi adatbázisok - Szakirodalmi és információs ismeretek az irodalomtudomány, irodalomtörténet, szépirodalom területén : 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLM 106	1 alkalom: 15	13
Kiadványszerkesztési és prezentációkészítési feladatok megoldása a könyvtárban : 120 óra 5x3 nap PLB 0030	1 alkalom: 14	9
Könyvtári munka a bírósági könyvtárakban. IV. A könyvtárak szolgáltatásai és kapcsolatrendszere: 30 óra 1x4 nap PLP-1264	1 alkalom: 30	30
Könyvtári szakértői ismeretek : 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLM 111	1 alkalom: 26	3
Könyvtári szakfelügyeleti ismeretek : 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLM 110	1 alkalom: 13	1
Könyvtári vezetői ismeretek I-IV.: 120 óra 2x2 nap PLB 0662 – 0668 – 0669 - 0670	1 alkalom: 19	4
Könyvtárosok mentálhigiéniéje I. Önismeret : 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLM 109	2 alkalom: 17 + 23	10 + 20
A könyvtáros mint felnőttoktató (andragógiai ismeretek könyvtárosoknak) : 60 óra 2x4 nap PLP 903	2 alkalom: 15 + 17	10 + 15

Könyvtárosok mentori szerepben a web 2.0 eszközeinek segítségével (nyíregyházi helyszínen): 60 óra 1x4 nap PLP 1117	1 alkalom: 10	10
A kulturális örökség védelme 1850 előtti dokumentumok esetében - lehetőségek és feladatok a könyvtárakban: 30 óra 2x2 nap PLM 124	1 alkalom: 20	15
A kulturális örökség védelme 1850 előtti dokumentumok esetében - lehetőségek és feladatok a könyvtárakban II.: 30 óra 2x2 nap PLM 65	1 alkalom: 11	1
A minőség értékelése a könyvtárban - a minősített könyvtár: 60 óra 2 x 4 nap PLP 1273	1 alkalom: 22	6
Német szaknyelvi tanfolyam könyvtárosok részére: 60 óra 3x2 nap PLM 112	1 alkalom: 13	12
Projekttervezés és a pályázatkészítés alapjai: 30 óra 2x2 nap PLM 97	1 alkalom: 15	8
Szövegfeldolgozás XML alapokon II. – Az XML jelölésrendszere és szintaktikája, DTD-k és sémák szerkezeti felépítése: 30 óra 2x2 vagy 1x4 nap PLP 901	1 alkalom: 7	3
A tartalmi feltárás természetes nyelven alapuló eszközei: 60 óra 2x3 + 1x2 vagy 2 x 4 nap PLP 811	1 alkalom: 9	5
A web 1.0-től a web 2.0 felé a megváltozott internetes világban: 60 óra 2x3 nap PLP 812	3 alkalom: 14 + 11 +18	12 + 6 + 18
Webes kompetenciák a könyvtáros szakmában: 60 óra 5x8, 1x7 nap PLP 1260	2 alkalom: 14 + 14	7 + 11
Összesen:	34 alkalom: 462 résztvevő	319 TÁMOP- os résztvevő

Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár 2010. évi tevékenységei

Állomány, állományalakítás

A kurrens időszaki kiadványok és a LISA adatbázis 2010. évre történő előfizetésére összesen 3.900.534¹ Ft-ot fordítottunk. A KSZK 2010-ben nem részesült ODR - támogatásban. A könyvgyarapodás (316 kötet) a rekatalogizált OSZK-s, ún. vári anyagból és bekért recenziós példányokból, ajándékokból, hagyatékokból adódott; a költségvetési forrásból fedezett könyvgyarapodás 0 kötet volt. Az év során 20 kötetet kaptunk a kötelepéldányokból.

Könyvtártudományi és könyvtörténeti tárgyú publikációkkal gyarapítottuk az OSZK Digitális Könyvtárát.

Folytattuk a különgyűjtemények (könyvtárismertető, ex librisek, fotók, plakátok stb.) rendezését. Működtettük az intézménytörténeti gyűjteményt (korábbi nevén az OSZK-múzeumot).

Az Európai Könyvtörténeti Gyűjtemény (EKGY) könyvanyaga főként OSZK-s kiadványokkal és adományokkal (többek között a Papíripari Kutatóintézet megszűnt könyvtárának anyagából) gyarapodott. Szorosan együttműködtünk az OSZK Gyarapítási osztályával, néhány esetben időszaki kiadványok kihelyezésére került sor az OSZK állományából

Feldolgozás

Az újonnan beérkezett, illetve nyilvántartásba vett állomány feltárása, az OPAC építése rendben folyt; az OPAC 691 tétellel bővült (könyvek és szakdolgozatok).

Tovább építettük az EKGy virtuális katalógusát, amely az OSZK törzsgyűjteményében, különgyűjteményeiben, a KSZK és azon belül az EKGy állományában lévő könyvtörténeti könyveket tárja fel.

Folytatódott a KSZK időszaki kiadványainak 2009-ben megkezdett katalogizálása (honosítása és létrehozása) az Amicus rendszerben; 2010-ben 192 rekord készült el. A feldolgozás a MANCI-ba 1989 óta bekerült címekre koncentrált.

A teaurusz bővítése folyamatosan zajlik a könyvtörténeti tárgyszavakkal; a változásokat a Dictio adatbázisban rögzítjük.

Olvasó- és tájékoztató szolgálat, dokumentumszolgáltatás

Az OSZK-val szoros együttműködésben működtettük az olvasó- és tájékoztató szolgálatot. Olvasótermünket heti 45 órában tartottuk nyitva.

Tevékenységünk legfontosabb adatai: 1130 olvasó; a személyes könyvtárhasználatok száma 1696; ehhez még jelentős mennyiségű távhasználat (katalógus, MANCI adatbázis, HUMANUS, honlap) is járult, amelyet nem tudunk mérni. A kölcsönzött dokumentumok száma 2495 darab. Könyvtárközi kölcsönzés keretében 61 dokumentumot szolgáltattunk: 55 darabot eredetiben, 2-t nyomtatott másolatban, 4-et pedig elektronikus formában; két kérésre 9 dokumentumot kaptunk.

Részt vettünk a LibInfo internetes tájékoztató szolgálatban; összesen 970 könyvtártudományi, könyvtárügyi, valamint könyv- és könyvtártörténeti témájú kérdést válaszoltunk meg különböző tájékoztatósi „műfajokban”. Több alkalommal készítettünk szemletanulmányt, háttéranyagot, főként a TÁMOP projektekhez, illetve az OSZK és a Könyvtári Intézet munkatársainak megrendelésére. Az idegen nyelvű cikkek figyelőszolgálatát, amelynek újraindítását tervbe vettük, a KI munkatársai számára indítottuk el kísérleti jelleggel.

Számítógép-ellátottság, gépesítés

Számítógépeink cseréjére sajnos nem került sor. Különösen nagy gondot okoz az, hogy az eredeti 6 OPM gép közül jelenleg már csak 3 üzemképes.

Dokumentációs munka

A HUMANUS adatbázisban a KSZK összesen 3708 új tételt dolgozott fel a könyvtártudomány és a könyvtörténet tudományterületről. Folyamatosan és ütemesen zajlik a magfolyóiratok és a tanulmánykötetek anyagának adatbevitel.

A HUMANUS adatbázis könyvtártudományi és könyvtörténeti anyaga több tízezer tétellel gyarapodott a MANCI adatbázis előkészületben lévő újabb, a szabványokkal összhangban lévő konverziója kapcsán. A tételek egyelőre munkaadatbázisban vannak a HUMANUS-on belül; a 2011. évben kerül sor kiegészítésükre, a szükséges módosításokra. A minőségi konverzió előkészítéseként megtörtént a folyóiratok címrövidítéseinek egységesítése.

Rendben folyt a Magyar Folyóiratok Repertóriumának átnézésén alapuló retrospektív bibliográfiai feldolgozó munka. 2010 májusa óta ezt is a HUMANUS-ban végezzük.

A HUMANUS adatbázis anyagának alapján szerkesztettük meg A Magyar könyvtári szakirodalom bibliográfiáját, a Könyvtári Figyelő referáló rovatát, és a Magyar Könyvszemle éves bibliográfiáját (A magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom 2009-ben).

Elkészítettük a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 75. éves jubileumára készülő kötethez az egyesület kiadványairól, az egyesület működéséről és az egyesületi életről szóló publikációk bibliográfiáját. Kitüntetési előterjesztésekhez személyi bibliográfiákat állítottunk össze.

Kiadványszerkesztés és -terjesztés

2010-ben a Könyvtári Intézet honlapján elektronikus kiadványként közreadtuk a *Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája (MAKSZAB)* két dupla számát (a 2008. évi 1. számot június 18-án, a 2008. évi 2. számot október 18-án).

Jelentős pályázati támogatással (NKA) szerkesztettük és kiadtuk a *Könyvtári Figyelő (KF)* c. folyóirat évi négy számát. Többek között a web 2.0 lehetőségeit felhasználva megújítottuk a KF interaktív, teljes szövegű kereséssel rendelkező honlapját és elektronikus archívumát.

Megállapodás alapján 2010-ben a Könyvtárellátó Nonprofit Kft is terjesztette a folyóiratot.

Külön megállapodás alapján az EBSCO cégnek átadtuk a KF PDF fájljait, a Wilson cégnek pedig megküldtük a nyomtatott füzeteket.

2010-ben negyedik ízben készítettük el *A magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténet bibliográfiáját*, ez alkalommal a 2009. évben megjelent dokumentumokról a Magyar Könyvszemle című folyóirat számára.

2010-ben közreadtuk a *Hungarian Library and Information Science Abstracts (HLISA)* című, angol nyelvű referáló lap 2006. és 2007. év anyagát tartalmazó számát elektronikus kiadványként. A kiadványhoz jelszót biztosítottunk az aktív cserepartnereinknek.

Használóképzés, könyvtárbemutatók, kiállítások, rendezvények, PR, marketing

A Nemzeti Kulturális Alaptól nyert pályázati támogatással elkészítettük a KSZK háromdimenziós virtuális könyvtárismertetőjét. Folyamatban van a hozzá csatolt szöveges és képi dokumentumok feltöltése.

Használóképzési tevékenységünket főként a felsőoktatási intézmények hallgatói körében fejtettük ki, az oktatókkal szoros együttműködésben. A KSZK szolgáltatásait különböző elektronikus hallgatói fórumokon népszerűsítettük. A Könyvtári Intézet tanfolyamaihoz kapcsolódva könyvtárbemutatókat tartottunk, és írásos propagandaanyagot készítettünk.

A múzeumok éjszakáján immár ötödik alkalommal megszerveztük a könyvtári éjszakát a KSZK-ban (ezúttal egy plakátkiállítást rendeztünk „Amit a papír elbír... Buszok, könyvmolyok, könyvek és könyvtárak” címmel).

Standdal vettünk részt az ELTE Trefort-kerti könyvtári napján (szeptember 14.).

Az év folyamán tizenkét könyvtáros hallgatót fogadtunk szakmai gyakorlatra, különböző oktatási intézményekből és évfolyamokról.

Nemzetközi kapcsolatok

A francia ADBS munkatársaival együttműködve megszerveztük és lebonyolítottuk a CERTIDOC vizsgáztatókat felkészítő szemináriumot (június 10-11.), lefordítottuk annak szakmai anyagait.

A Visegrád Alaptól elnyert támogatással megszerveztük a visegrádi országok könyvtári intézeteinek budapesti találkozóját (október 20-21.), elkészítettük és működtettük a projekt honlapját.

Az IFLA FAIFE programja számára adatszolgáltatóként összeállítottuk az IFLA World Report Magyarországra vonatkozó részét.